Budoucnost je zelená

30.3.2009 Literární noviny str. 4 Zahraničí

JAKUB PATOČKA

Jakkoli mohou být naděje na zvrat v katastrofálním vývoji klimatických změn mizivé, vzdát se možné není.

Předminulý týden u nás vznikl zajímavý spor mezi Ladislavem Jaklem a Martinem Bursíkem o to, zda Václav Klaus je či není ovce. Nuže, mohou-li být klimatické změny neověřenou hypotézou, nechť si je Václav Klaus klidně i ovcí, je-li tomu jeho tajemníkovi zapotřebí. Zatímco v naší podivuhodné vlasti nebohý Martin Bursík je peskován jak malé děcko už i za to, že říká pravdu o klimatických změnách, v zemích, v nichž se zelené hnutí nepokoušelo zachránit přírodu sňatkem s autoritářským neoliberalismem a v **ekologických debatách** zde tudíž panuje racionálnější atmosféra, diskuse postoupila k zajímavější, ale také tísnivější otázce, než jakým zvířetem jsou tamější hlavy státu v očích svých tajemníků. „Máme ještě šanci katastrofálnímu zvýšení teploty zabránit, anebo bychom měli budoucí strategie soustředit už jen na to, jak katastrofické období před námi přežít?“ přemýšlejí stratégové tajných služeb, sociální ekologové, státníci i klimatologové.
Je to otázka, která jen podtrhuje to, co tu zdůrazňujeme opakovaně: hrozba klimatických změn je nejzávažnějším politickým tématem dneška. „Ačkoli krize způsobovaná klimatickými změnami zasáhne v prvé řadě oblasti, které se již potýkají s nestabilní sociální, politickou a ekonomickou situací, lze předpokládat, že se neomezí pouze na ně, neboť vyvolá stěhování bezprecedentního počtu lidí z oblastí, v nichž již nenaleznou dostatek potravy ani **energetických zdrojů**.“ Zhruba těmito slovy vizi blízké budoucnosti nepopisuje žádný **ekologický myslitel**, ba ani aktivista, nýbrž ředitel amerických tajných služeb Dennis Blair.
Americké tajné služby ale nejsou jedinou institucí, která realisticky počítá s tím, že v důsledku klimatických změn nastanou humanitární katastrofy dosud nepoznaného rozsahu, jež bude nad síly mezinárodního společenství zvládat aspoň tak špatně a nedostatečně jako dnes. Co je mnohem horší, nahlas takto dnes smýšlí i podstatná část klimatologů. Jak před čtrnácti dny ve svém sloupku v The Guardian popsal George Monbiot, velká část předních světových klimatologů vám v soukromí potvrdí, že dle jejich mínění „je již po všem“. Jinak řečeno snahy odvrátit zvýšení teploty o více než dva stupně, což by zřejmě dovolovalo udržet důsledky klimatických změn v rozumných mezích, již nemohou skončit úspěchem, neboť čas, kdy takové naděje ještě trvaly, se promarnil nečinností a ignorantstvím politiků a ekonomů; ovšem nejen těch našich. Zkroušeně až zdrceně pak takoví klimatologové dodají, že bude nutno soustředit politickou vůli i ekonomické síly na to, abychom v hrůzostrašném světě s teplotou zvýšenou o čtyři, či dokonce i více stupňů, to jest bez ledovců, bez Arktidy, i s těžko odhadnutelně zvýšenou hladinou oceánů, s drastickými suchy, bouřemi a povodněmi, nějak přežili.
Monbiot shrnuje poměrně výmluvně námitky proti tomuto přístupu: náklady na takzvanou adaptaci důsledkům klimatických změn jsou nevyčíslitelné, navíc sama adaptace se může ukázat zcela iluzorní tváří v tvář monumentální globální **ekologické katastrofě**, jejíž rozsah nejsme vůbec s to předvídat. Mezinárodní panel pro klimatické změny uzavírá, že již zvýšení průměrné teploty o čtyři stupně Celsia způsobí, že si celá řada systémů nedokáže poradit a celosvětová produkce potravin podstatně poklesne. Adaptace na nedostatek potravin se jmenuje hladovění, podotýká suše Monbiot. Přitom kroky vedené touto mentalitou se již podnikají a stojí obrovské prostředky. Německo vydalo rozhodnutí o stavbě hrází na obranu Hamburku za více než půl milardy eur. Nizozemí hodlá vydat na stavbu hrází do roku 2015 přes dvě miliardy eur. Jak se bude adaptovat Bangladéš? Profesor **energetické politiky** Dieter Helm takovýto přístup kritizuje nejen pro jeho ekonomickou zaslepenost, ale i pro zjevnou nemorálnost: je jasné, že při takzvané adaptaci se snad bude po určitý čas dařit přežít zcyničtělým bohatým zemím, které budou na svou obranu vydávat veškeré své prostředky, zatímco chudé oblasti budou při takovém přístupu jednoduše odepsány.
Nelze nesouhlasit s Helmem a s Monbiotem, když tvrdí, že jakkoli již může být pozdě a odvrátit zvýšení teploty o více než dva stupně nelze, s určitostí to nevíme. Zato s určitostí víme, že budeme-li se chovat, jako by pozdě již bylo, dvoustupňová hranice se prolomí jistojistě. Jakkoli tedy mohou být naděje na zvrat mizivé, vzdát se možné není.
Střízlivé naděje vzbuzuje dosavadní **energetická politika** Baracka Obamy, který hodlá snižovat závislost na fosilních palivech a masivně investovat do **ekologických**, **energeticky úsporných** technologií. Na odvrácení hrozeb sice ani to zatím zdaleka nestačí, k tomu by bylo třeba jít mnohem dál, ale správným směrem, na rozdíl od převážné části Evropy, Obama aspoň míří.
Co z toho plyne pro nás? Skutečně bychom potřebovali silné advokáty zelené politiky, poněvadž má-li

být odpovědí moderní sociální demokracie na současnou krizi dostavba **Temelína** a šrotovné, vidíme, že střet padlé vlády s vítěznou opozicí je prozatím jen střetem Topolánkovy, Čunkovy a Klausovy politiky devatenáctého století se sociálnědemokratickou politikou století dvacátého. A skutečnost, že pád své vlastní politiky pomáhal režírovat Václav Klaus, můžeme přičíst okolnosti, že už ani jeho tajemník si není jist totožností svého šéfa.
Soudě podle obou návrhů sociální demokracie, chce-li se modernizovat, bude k tomu zřejmě mimo jiné potřebovat opozici lepší, než je ona sama. Dokáže ze svých útrob vykřesat skutečně mladistvou, aspoň nazelenalou platformu? Nesvede-li to, bude muset někdo dříve či později poslepovat střepy na cimprcampr rozbitých zelených, které tu zůstanou po nebohém Martinu Bursíkovi… A vůbec nejlepší by bylo udělat obojí.
Tyto naše malé věci by světu mohly být úplně fuk; kdyby i na nás Češích nezáleželo, jaký přístup k řešení vzájemně propletených globálních krizí nakonec převáží v Evropě, která když se všechno sečte a odečte, nakonec zřejmě rozhodne o tom, kudy se vydá celý svět.